

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
पदपूर्ति समिति
सानोठिमी, भक्तपुर ।

प्राविधिक तथा प्रशिक्षण सेवा, कृषि तथा भेटेरनरी समूह, कृषि उपसमूह, अधिकृतस्तर तृतीय श्रेणी

कृषि प्रशिक्षक (बाली विज्ञान) पदको

खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

सेवा : प्राविधिक तथा प्रशिक्षण	समूह : कृषि तथा भेटेरनरी	उपसमूह : कृषि
पद : कृषि प्रशिक्षक (बाली विज्ञान)	स्तर : अधिकृत स्तर तृतीय श्रेणी	किसिम : खुला/आ.प्र.
पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :		
प्रथम चरण : लिखित परीक्षा		पूर्णाङ्क : २००
द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता		पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण: – लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्याxअङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान, संस्थागत ज्ञान र सेवा सम्बन्धी	100	40	वस्तुगत - बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	१०० प्रश्न X १ अङ्क	१ घण्टा १५ मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	100	40	विषयगत- छोटो उत्तर आउने प्रश्न	८ प्रश्न X ५अङ्क	३ घण्टा
				विषयगत- लामो उत्तर आउने प्रश्न	६ प्रश्न X १०अङ्क	

२. द्वितीय चरण : – अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	30	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a,b,c,d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार सम्बन्धित पत्र /विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्रका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । उम्मेदवारले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्ने छ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०८१/०१/२२

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्
पदपूर्ति समिति
सानोठिमी, भक्तपुर ।

प्राविधिक तथा प्रशिक्षण सेवा, कृषि तथा भेटेरेनरी समूह, कृषि उपसमूह,
अधिकृतस्तर तृतीय श्रेणी कृषि प्रशिक्षक (बाली बिज्ञान) पदको
खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र :

प्रथम पत्र : सामान्य ज्ञान, संस्थागत ज्ञान र सेवा सम्बन्धी
वस्तुगत (१०० प्रश्न X १ अङ्क)

खण्ड (क) - (२० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (२० प्रश्न X १ अङ्क)

- 1.1 विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू
- 1.2 नेपालको इतिहास
- 1.3 नेपालको भूगोल
- 1.4 नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र नेपालको संविधान
- 1.5 नेपालको आर्थिक, राजनीतिक, सामाजिक र सांस्कृतिक व्यवस्था
- 1.6 आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.7 नेपालका प्रचलित धर्म, संस्कृति, जात जाति, भाषा, साहित्य र कला
- 1.8 खेलकूद तथा मनोरन्जन सम्बन्धी विविध जानकारी
- 1.9 विज्ञान र प्रविधि, प्रसिद्ध वैज्ञानिक र तिनको योगदान
- 1.10 दिगो विकासका लक्ष्यहरू, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन
- 1.11 अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्था (संयुक्त राष्ट्रसंघ, इयू, आसियान, विमष्टेक र सार्क)
- 1.12 नेपालको वैदेशिक सम्बन्ध र परराष्ट्र नीति
- 1.13 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटना तथा नविनतम गतिविधिहरू

खण्ड (ख) - (२० अङ्क)

2. संस्थागत ज्ञान र सेवासँग सम्बद्ध कानून (२० प्रश्न X १ अङ्क)

- 2.1 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीमको पृष्ठभूमि, लक्ष्य र उद्देश्य
- 2.2 राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६
- 2.3 तालीम नीति, २०७१
- 2.4 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद् ऐन, २०४५ र नियमावली, २०५१
- 2.5 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, परीक्षा सम्बन्धी विनियमावली, २०७१
- 2.6 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, कर्मचारी सेवा, शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी विनियमावली, २०६९
- 2.7 प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्, आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियमावली, २०६२
- 2.8 स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४
- 2.9 सुशासन (संचालन तथा व्यवस्थापन) ऐन, २०६४
- 2.10 भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

खण्ड (ग) - (६० अङ्क)

3. सेवा सम्बन्धी विषय (६० प्रश्न X १ अङ्क)

द्वितीय पत्रको सेवा सम्बन्धी विषयको पाठ्यक्रम नै प्रथम पत्रको खण्ड “ग” को सेवा सम्बन्धी विषयको पाठ्यक्रम हुनेछ ।

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

पदपूर्ति समिति

सानोठिमी, भक्तपुर ।

प्राविधिक तथा प्रशिक्षण सेवा, कृषि तथा भेटेरेनरी समूह, कृषि उपसमूह,

अधिकृतस्तर तृतीय श्रेणी कृषि प्रशिक्षक (बाली बिज्ञान) पदको

खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - (५० % अङ्क)

(४ प्रश्न × ५ अङ्क र ३ प्रश्न × १० अङ्क)

1. Soil Science

- 1.1 Definition of soil and soil formation
- 1.2 Physical, chemical and biological properties of soils
- 1.3 Plant nutrition and soil fertility management (including integrated plant nutrient management)
- 1.4 Manures and chemical fertilizers
- 1.5 Soil erosion, conservation and sustainable soil management

2. Agronomy

- 2.1 Climate and its effects in agricultural production
- 2.2 Factors affecting crop productions (bio-physical factors)
- 2.3 Principles of plant breeding
- 2.4 Irrigation and water management for crop production
- 2.5 Cropping systems/patterns in Nepal
- 2.6 Cultivation Practices of common field crops (Cereals, Buckwheat, Mustard, Mung bean, Lentil and Sugarcane)
- 2.7 Agriculture intensification and sustainable agriculture
- 2.8 Principles of experimental research design, including Completely Randomized Design (CRD) and Random Block Design (RBD)
- 2.9 Farmer's field trial and production estimation through crop cutting survey

3. Horticulture

- 3.1 Horticulture: introduction
- 3.2 Important fruits, vegetables and spice crops of Nepal
- 3.3 Plant propagation in fruits/nursery management/training and pruning
- 3.4 Improved methods of fruits cultivation (Apple, Citrus, Mango, Guava, Banana and Kiwi)
- 3.5 Principles of vegetables cultivation and kitchen garden management
- 3.6 Plant growth regulator and tissue culture technology in horticultural crops
- 3.7 Harvesting, post-harvest technology, processing and product branding

4. Plant Protection

- 4.1 Introduction to insects, pests and diseases of crops in Nepal
- 4.2 Principles of plant insect-pest and disease control (including integrated pest management)
- 4.3 Major chemical and organic pesticides and their application methods
- 4.4 Important insect-pests and diseases of field crops, fruits and vegetables and their control measures
- 4.5 Safe use of chemical pesticides in vegetables and fruits
- 4.6 Quarantine and sanitary and phyto-sanitary measures used in Nepal

5. Fishery

- 5.1 Common fish breeds of Nepal
- 5.2 Fish cultivation techniques (Rahu, Common Carp and Tilapia)
- 5.3 Fish diseases, enemies and their control measures
- 5.4 Rainbow trout culture in Nepal
- 5.5 Fish harvesting, transport and marketing

6. Agricultural Extension

- 6.1 Definition and philosophy of agricultural extension
- 6.2 Principles of extension and teaching and learning process
- 6.3 Extension methods (individual, group and mass contacts)
- 6.4 Leadership as applicable for group mobilization and community development
- 6.5 Information and communication technology (ICT) application in extension
- 6.6 Functions of communication and communication models
- 6.7 Adoption and diffusion of innovations
- 6.8 Extension approaches adopted in Nepal: past and present
- 6.9 Methods of socio-economic survey and data collection in the fields
- 6.10 Data analysis using mean, standard deviation, ratio, chi square and Spearman rank correlation
- 6.11 Methods of Rapid Rural Appraisal (RRA), focus group discussion (FGD) and key informant interview (KII)

7. Agricultural Economics

- 7.1 Agricultural economy- growth and contribution to national GDP
- 7.2 Agricultural production functions (constant, increasing and decreasing marginal rate of returns)
- 7.3 The three regions of production functions and economic decisions
- 7.4 Farm Planning and resource management (land, labor, capital and machineries)
- 7.5 Agricultural finance and farmer's access to credit
- 7.6 Agricultural marketing: problems and issues
- 7.7 Simple statistical methods –one input production function (simple linear regression)

8. Industrial Entomology

- 8.1 Industrial entomology: introduction and scope
- 8.2 Basic knowledge and skills of bee keeping and sericulture
- 8.3 Basic knowledge and skills of mushroom cultivation

9. Agricultural Policy, Plan and Act

- 9.1 National Agriculture Policy, 2004
- 9.2 Agri-business Promotion Policy, 2006
- 9.3 Agro-biodiversity Policy, 2007
- 9.4 Right to Food Sovereignty Act, 2018
- 9.5 Current Periodic Development Plans